

ЕТАПИ СТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА РОЗВИТКУ ГРОМАДЯНСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВЧИТЕЛЯ: ДОСВІД НІДЕРЛАНДІВ

Олена Гриценчук, наук. співр.
*Інститут інформаційних технологій
і засобів навчання НАПН України
м. Київ, Україна*

Громадянська освіта та виховання на сучасному етапі відбувається в контексті інформатизації та цифровізації суспільства, стрімких інтеграційних та глобалізаційних процесів. Як громадянська, так і цифрова компетентності визначено світовою спільнотою ключовими серед інших компетентностей, володіння якими є умовою ефективної роботи сучасного вчителя та запорукою створення і розвитку ефективного інформаційно-освітнього середовища (ІОС). Визначення організаційно-педагогічних та технологічних умов створення та розвитку ІОС для реалізації громадянської освіти і розвитку громадянської та ІК-компетентностей вчителя становить мету дослідження, важливим аспектом якого є процес створення ІОС.

У звіті Організації економічного співробітництва і розвитку ("Learning to Change: ICT in Schools", 2001.) зазначалося, що на початку 2000-х років у Нідерландах саме ІКТ стали каталізатором створення і розвитку освітнього середовища, що вимагало трансформації ролі вчителя у навчально-виховному процесі. Громадянська освіта у Нідерландах не викладається окремим предметом, проте закладена у освітніх цілях у початковій школі та визначена у критеріях навчальних досягнень у середній та старшій школі. Починаючи з 2006 року, законодавством Нідерландів вимагається звернути увагу на активне громадянство та соціальну інтеграцію, чому має сприяти вивчення всіх шкільних предметів. Громадянська освіта повинна забезпечити базові знання, навички та ставлення, для того, щоб молода людина мала можливість брати активну участь у плюралістичному демократичному суспільстві. Теми громадянської освіти, інтегровані в різні предмети, зосереджуються на здатності критично мислити та вирішувати суперечливі питання, на вмінні обґрунтовані власні думки з питань, пов'язаних із навколишнім середовищем, здоров'ям, безпекою життєдіяльності, життям у полікультурному суспільстві, а також технологічними інноваціями. Впровадження ІКТ у освіту відображено у державних освітніх ініціативах Нідерландів, серед яких «Освіта – 2032» (нідерл. Onderwijs 2032), рекомендаціях та моделях, зокрема, моделі впровадження ІКТ в освіту «Баланс чотирьох» (нідерл. «Vier In Balans») [2], моделі ІК-компетентності вчителя «TRACK core» [1], моделі підготовки майбутніх вчителів до використання ІКТ SQD – Synthesis of Qualitative Evidence model, рекомендаціях щодо освітньої політики у галузі ІКТ «Технологічний компас» для освітньої галузі (нідерл. «Technologiekompas»), які розробляються кожного року та окреслюють основні тенденції та надають поради педагогам щодо впровадження ІКТ. Здійснення науково-педагогічних розвідок стану досліджуваної проблеми в Україні та вивчення досвіду Нідерландів

дозволили визначити основи побудови освітнього середовища, базованого на ІКТ. Зарубіжні дослідники виділяють загальні фази створення ІОС, зокрема: проектування, пілотування, технічне удосконалення і запуск. Отже, до основних етапів створення ІОС, можна віднести заходи, що реалізують цілі, які ставлять вітчизняні освітні заклади перед системою післядипломної педагогічної освіти для впровадження навчальної діяльності з підвищення професійних компетентностей вчителів громадянської освіти, а саме: постановка цілей, які мають бути досягнуті у ІОС; збір інформації, аналіз та прогнозування; добір засобів ІОС; проектування інформаційно-освітнього середовища; налагодження та впровадження ІОС; моніторинг та оцінювання; удосконалення та розвиток ІОС.

У результаті дослідження окресленої проблеми зроблено висновок, що поетапне створення ІОС для реалізації громадянської освіти дозволить організувати та впровадити його ефективно та раціонально, врахувати основні важливі складники, що може мати позитивний вплив на рівень розвиненості громадянської компетентності вчителів та змінити їх ставлення до використання ІКТ у професійній діяльності, розширити можливості учасників навчально-виховного процесу та підвищити рівень розвиненості ІК-компетентності.

Ключові слова: громадянська освіта, інформаційно-комунікаційні технології, інформаційно-освітнє середовище, громадянська компетентність вчителя, освіта Нідерландів.

Література:

1. Fisser, P., Voogt, J., Tondeur, J. & Braak, J. van (2013). TPACK: kennis en vaardigheden voor ICT-integratie, Kennisnet, Zoetermeer. Retrieved from: <http://4w.kennisnet.nl/artikelen/2013/05/29/tpack-kennis-en-vaardigheden-voor-ICT-integratie>. (in Dutch)
2. Four in Balance Monitor 2010 Kennisnet, Zoetermeer, The Netherlands. Retrieved from: <http://issuu.com/kennisnet/docs/four-in-balance-monitor-2010>. (in English)